

HANDHAVINGSCOLLEGE

ARREST

van 25 mei 2023 met nummer

in de zaak met rolnummer

Verzoekende partij

met woonplaatskeuze te

Verwerende partij

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering, ten verzoeken van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

vertegenwoordigd door advocaten
met woonplaatskeuze te

I. Voorwerp van het beroep

Verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 25 november 2022 de vernietiging van de beslissing van de gewestelijke entiteit van 26 oktober 2022 met nummer waarmee haar een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt opgelegd van 3.025 euro wegens schending van artikel 5.4.9, §1 van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM), van artikel 5.9.2.2, §§2 en 4 van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (hierna: VLAREM II) en van artikel 12, §1 van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen (hierna: Mestdecreet). Er wordt haar met name verweten dat de opslagplaats voor vaste dierlijke mest op haar landbouwbedrijf niet is gebouwd volgens de toepasselijke sectorale voorwaarden omdat er mestsappen afvloeien via een roosterput naar een rioleringsbuis, die uitmondt in de gracht, en via de beton op de straat.

II. Rechtspleging

Verwerende partij legt het administratief dossier neer en dient een antwoordnota in.
Verzoekende partij dient een wederantwoordnota in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 23 maart 2023. verschijnt in persoon. Advocaat voert het woord voor verwerende partij.

III. Feiten

1.

Op 29 januari 2022 stellen twee toezichthouders van de Vlaamse Landmaatschappij - Mestbank Regio Oost en Regio (hierna: verbalisant), naar aanleiding van een controle op het landbouwbedrijf van klasse 1 van verzoekende partij aan het volgende vast:

"1. AANLEIDING VAN DE CONTROLE

Het Mestdecreet bepaalt volgens artikel 12§1 dat meststoffen enkel op landbouwgrond of groeimedium mogen opgebracht worden. Deze mogen niet geloosd of gestort worden in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond of groeimedium zijn. Wij, toezichthouders van de VLM, gaan hierbij na of deze regels werden nageleefd.

Historiek dossier:

Reeds op 03.04.2019 werd een eerste controle op het bedrijf gedaan betreffende een klacht die we hadden ontvangen ivm de lozing van mestsappen. Tijdens de controle stelden we vast dat er mestsappen afstromen naar de riolering/gracht.

Op 19.06.2019 doen we een hercontrole. We merken dat er opnieuw mestsappen afvloeien richting riolering/gracht. We vragen de landbouwer ter plaatse om maatregelen te nemen ter voorkoming van lozing. Er wordt een aanmaning overgemaakt aan de landbouwer ter bevestiging van onze mondelinge aanmaning.

Op 13.12.2019 voeren we opnieuw een hercontrole uit na dat we telefonisch een afspraak hadden gemaakt met de landbouwer . De landbouwer had laten weten dat hij aanpassingen had gedaan. In een van de roosterputten zit een overloop. Deze werd met een schroefdop dicht gemaakt. De roosterput zal regelmatig worden leeggemaakt.

2. TERREINVESTELLINGEN

Op 29.01.2022 voerden ... een terreincontrole uit waarbij ze de naleving van de opslag van meststoffen op de bedrijven controleerden.

Tijdens hun terreincontrole stellen de toezichthouders vast dat op het bedrijf ... de vaste mestopslag niet conform de VLAREM-reglementering is gerealiseerd. Op het bedrijf ... stellen de toezichthouders volgende inbreuken vast: Art. 12§1: (DABM: 16.6.2§1) – Lozing of op een niet milieukundige verantwoorde manier opbrengen van meststoffen

We vermoeden dat er al geruime tijd mestsappen worden geloosd. De mestsappen stromen over de beton in 2 roosterputten. In de roosterput (ROOSTERPUT 1) het dichts tegen de straat is in de rioleringsbuis een gat gemaakt. Hierdoor kunnen mestsappen in de rioleringsbuis lopen. 50 m verder komt de rioleringsbuis uit in een gracht. Er stromen ook mestsappen langs de roosterputten via de beton de straat op en stromen zo verder af via de weg. Er werden in het verleden al maatregelen genomen om op de overloop in de eerste roosterput (ROOSTERPUT 2) een dop aan te brengen. Doch blijven er mestsappen via de beton naar beneden stromen in de riolering/gracht en weg.

Een aanduiding van het verloop van de afvloeiing vanuit de opslag wordt bij de foto's weergegeven op het liggingplan aangeduid als bijlage 1. Van de gedane vaststellingen werden foto's gemaakt. Foto's van deze vaststellingen werden toegevoegd als bijlage 2.

3. CONTACTNAME MET DE LANDBOUWER

Op 02.02.2022 brengen we de landbouwer via een mail met leesbevestiging op de hoogte van onze vaststellingen. We vragen hen om zo snel mogelijk maatregelen te nemen om de lozing van mestsappen te stoppen. We geven ze mee dat de vaste mestopslag nog steeds niet conform de VLAREM-reglementering is gerealiseerd. Tot op vandaag hebben we nog geen leesbevestiging van onze mail ontvangen.

Verder delen we mee dat er een proces-verbaal zal opgemaakt worden i.k.v. het vaststellen van lozing van mestsappen in de riolering/gracht en op de weg.

In verband met de realisatie van een correcte mestopslag stellen we een termijn van 3 maand in. Hierna zal een hercontrole volgen om te controleren of maatregelen zijn genomen om te voorkomen dat er mestsappen kunnen afvloeien richting de riolering en de weg.

4. HERCONTROLE – 03.02.2021 en 05.02.2022

Op donderdag 03.02.2022 doen we een hercontrole, we stellen vast dat er nog steeds mestsappen afvloeien.

Op zaterdag 05.02.2022 doen we nog een hercontrole om nog een aantal bijkomende foto's te nemen voor het dossier. Ter plaatse is [] samen met haar dochter aanwezig. We vragen haar of ze onze mail al heeft gelezen. Ze zegt ons dat ze hem nog niet heeft gelezen, ze is een aantal dagen ziek geweest. Ze vertelt ons dat het er normaal allemaal veel properder bij ligt en dat de mest in de eerste opvangrooster vloeit en niet naar de andere rooster en de weg. Ze zal direct het nodige doen om het op te kuisen. Een beetje later komt de dochter met een sneeuwschop om de beton schoon te maken.

Van de gedane hercontroles werden foto's genomen. Foto's van deze vaststellingen werden toegevoegd als bijlage 3.

..."

Deze vaststellingen worden opgenomen in het aanvankelijk proces-verbaal nr. [] rotitienummer [] van 7 februari 2022, dat op dezelfde datum wordt afgesloten (hierna: PV) en op 8 februari 2022 wordt verstuurd aan de procureur des Konings.

2.

Op 28 maart 2022 ontvangt de gewestelijke entiteit AMMC de melding van de procureur des Konings van 18 maart 2022 dat het milieumisdrijf niet strafrechtelijk zal worden behandeld.

3.

Op 5 mei 2022 brengt de gewestelijke entiteit verzoekende partij op de hoogte van haar voornemen om een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen. Ze wijst haar daarbij op de mogelijkheid van een bestuurlijke transactie mits betaling van 1.500 euro (artikel 16.4.36, §3 DABM). Ze nodigt haar ook uit om bij gebreke van tijdige en volledige betaling van de voorgestelde geldsom een schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, en biedt haar de mogelijkheid om inzage te vragen in het administratief dossier.

Verzoekende partij gaat niet over tot betaling en bezorgt op 9 juli 2022 een schriftelijk verweer aan de gewestelijke entiteit, waarbij ze niet vraagt om te worden gehoord. Ze stelt dat haar dochter wegens haar ziekte restafval naar de mesthoop heeft gebracht, waarbij ze wegens onervarenheid door de afvoergeul is gereden en deze deels is verstopt, waardoor het afvalwater niet allemaal in de daarvoor voorziene roosterput is gelopen.

4.

Op 25 oktober 2022 bezorgt de verbalisant aanvullende inlichtingen aan de gewestelijke entiteit, waaruit blijkt dat verzoekende partij haar mestopslagplaats vooralsnog niet aanpaste en haar bedrijfsterrein voortaan zo goed als mogelijk zal kuisen om lozing te voorkomen, zodat de verbalisant vreest dat er bij regenweer opnieuw lozing zal plaatsvinden.

5.

Op 26 oktober 2022 legt de gewestelijke entiteit een geldboete op, waarvan verzoekende partij met een aangetekende brief van 31 oktober 2022 in kennis wordt gesteld. Dat is de bestreden beslissing.

6.

Tijdens voorliggende procedure legt de gewestelijke entiteit ook op 6 september 2022 een alternatieve bestuurlijke geldboete op aan verzoekende partij van 4.550 euro, op basis van vaststellingen in een aanvankelijk proces-verbaal van twee toezichthouders van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving van de Vlaamse overheid van 18 maart 2021. Verzoekende partij wordt daarbij verweten dat ze een grondwaterwinning heeft geëxploiteerd zonder naleving van de daarvoor toepasselijke sectorale voorwaarden en ook dat er zowel drain- en regenwater en meststoffen van kalverboxen en van een mestopslagplaats als verontreinigde sleufsilo-afvalstoffen worden geloosd in oppervlaktewater. Verzoekende partij diende ook tegen deze boetebeslissing een verzoek tot vernietiging in bij het College, gekend onder rolnummer Het College heeft de beslissing hierop vernietigd met het arrest van 25 mei 2023 met nummer

IV. Ontvankelijkheid van het beroep – schending van artikel 15, 2°, 3° en 4° Procedurebesluit

Standpunt van de partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoek tot vernietiging omdat het verzoekschrift geen melding maakt van haar naam en adres en van het voorwerp van het beroep, en ook geen uiteenzetting bevat van de feiten en ingeroepen middelen, zoals vereist door artikel 15, 2°, 3° en 4° Procedurebesluit. Ze stelt dat het verzoekschrift grotendeels onleesbaar is en dat verzoekende partij nalaat om daarin de belangrijkste gegevens te vermelden, waardoor haar recht op tegenspraak en verdediging in het gedrang komt.

Beoordeling door het College

1.

Verzoekende partij dient in haar verzoekschrift verplicht de naam en het adres van verwerende partij te vermelden, het voorwerp van haar beroep duidelijk te omschrijven, de feiten uiteen te zetten en minstens één ontvankelijk middel aan te voeren, bij gebreke waarvan de vordering onontvankelijk is, terwijl de niet-naleving van deze vereiste naderhand niet kan worden geregulariseerd (artikel 17 DBRC-decreet in samenlezing met artikel 15, 2°, 3° en 4° Procedurebesluit). Een middel bestaat uit een voldoende en duidelijke omschrijving van de overtreden rechtsregel of het geschonden rechtsbeginsel en van de wijze waarop deze rechtsregel of dit rechtsbeginsel volgens verzoekende partij wordt geschonden. De vereiste dat het verzoekschrift een uiteenzetting dient te bevatten van de feiten en de middelen impliceert niet dat verzoekende partij expliciet de rechtsregels of rechtsbeginselen moet vermelden die volgens haar door de bestreden beslissing worden geschonden. Het is enkel noodzakelijk dat de uiteenzetting in het verzoekschrift het voor het College in het kader van zijn legaliteitstoetsing, en voor verwerende partij in het kader van haar verdediging, mogelijk maakt duidelijk te begrijpen wat de bestreden beslissing wordt verweten. Het College vernietigt de bestreden beslissing wanneer deze onregelmatig is omwille van de schending van een rechtsregel of algemeen rechtsbeginsel (artikel 35 DBRC-decreet).

2.

Verwerende partij stelt tevergeefs dat het verzoek tot vernietiging onontvankelijk is omdat verzoekende partij in het verzoekschrift nalaat om haar naam en adres te vermelden en het voorwerp van het beroep duidelijk te omschrijven, zodat haar exceptie wordt verworpen. Het College heeft wat betreft de identificatie van verwerende partij op basis van het inleidend verzoekschrift een inquisitoriale bevoegdheid. Verwerende partij kan op basis van het verzoekschrift, in samenlezing met de bestreden beslissing, duidelijk worden geïdentificeerd, terwijl er ook geen onzekerheid bestaat over het voorwerp van het beroep. Hoewel dit door verzoekende partij in het verzoekschrift niet expliciet wordt gesteld, dient in het licht van artikel 35 DBRC-decreet te worden aangenomen dat ze de vernietiging vordert van de bestreden boetebeslissing. Verwerende partij toont ook niet aan op welke manier ze hierdoor in haar belangen is geschaad. Ze is als procespartij in het geding vertegenwoordigd en kon met haar antwoordnota en ter zitting op nuttige wijze verweer voeren, zodat haar rechten van verdediging niet zijn geschonden. Een andere, meer restrictieve of formalistische invulling van deze ontvankelijkheidsvereisten zou afbreuk doen aan of onverzoenbaar zijn met het effectieve recht op toegang tot de rechter.

3.

Verwerende partij stelt ook tevergeefs dat het verzoek tot vernietiging onontvankelijk is omdat het verzoekschrift geen uiteenzetting bevat van de feiten en van de middelen, zodat haar exceptie wordt verworpen. Hoewel daarover geen afzonderlijke titel is opgenomen, blijkt uit het verzoekschrift en de bestreden beslissing redelijkerwijze voldoende duidelijk welke feiten er van belang zijn voor de beoordeling van het dossier. Verwerende partij toont ook niet aan dat de feiten onvoldoende duidelijk zijn om een correcte beoordeling te kunnen maken en dat ze hierdoor wordt geschaad in haar rechten van verdediging, terwijl het tegendeel blijkt uit haar antwoordnota. Op basis van de argumentatie in het verzoekschrift kan redelijkerwijze worden vastgesteld dat verzoekende partij in essentie kritiek uit op de toerekenbaarheid van de milieumisdrijven en op de hoogte van de boete. Bovendien blijkt uit de antwoordnota dat verwerende partij hierover inhoudelijk standpunt heeft ingenomen, waaruit blijkt dat ze wel degelijk begrijpt waarom verzoekende partij meent dat de bestreden beslissing onregelmatig is en om die reden moet worden vernietigd.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij stelt in essentie dat het milieumisdrijf haar als overtreder niet kan worden toegerekend. Ze voert dus feitelijk de schending aan van artikel 16.4.25 DABM. Ze stelt dat er enkel 'een beetje regenwater' in de waterloop is terecht gekomen, maar geen mest, zoals zou blijken uit de foto's van de verbalisant. Ze wijt dit aan het feit dat zijzelf ziek was en dat haar onervaren dochter met de machine 'kleine ophopingen van vuil' heeft veroorzaakt, waardoor het water dat afvloeit van de mestopslag niet allemaal richting het daarvoor bestemde opvangrooster is gevloeid. Ze stelt ook dat er haar hiervoor al een boete is opgelegd.

2.

Verwerende partij betwist het middel. Ze stelt dat verzoekende partij de feiten op zich niet betwist. Ze leidt dit af uit het schriftelijk verweer dat haar dochter handelingen uitvoerde die hebben geleid tot het afvloeien van mestsappen en uit haar verklaring ten opzichte van de verbalisant dat ze haar bedrijfsterrein voortaan zo proper mogelijk zal houden, die blijken uit de aanvullende inlichtingen van de verbalisant. Ze merkt op dat daaruit blijkt dat verzoekende partij 'er bewust voor kiest geen structurele en afdoende maatregelen te nemen om toekomstige lozingen te voorkomen', zodat ze 'dus bewust kiest om de inbreuken in kwestie

in stand te houden'. Ze stelt dat verzoekende partij ten onrechte onduidelijkheid poogt te scheppen door te verwijzen naar de afvloeï van regenwater en/of afvalwater, terwijl uit de foto's in het PV en naar aanleiding van de hercontroles overduidelijk blijkt dat er mestsappen afvloeien en worden geloosd. Ze merkt op dat de gebeurlijke goede trouw en ziekte van verzoekende partij geen afbreuk doet aan milieumisdrijf omdat de feiten daarvoor niet noodzakelijk met opzet moeten zijn gepleegd. Ter weerlegging van de bewering van verzoekende partij dat ze voor dezelfde feiten al is beboet stelt ze dat dit nergens wordt geconcretiseerd. Ze verwijst in dit kader naar de gerelateerde procedure voor het College met rolnummer _____ waaruit blijkt dat deze boetebeslissing betrekking heeft op andere feiten op andere tijdstippen.

3.

Verzoekende partij overloopt in haar wederantwoordnota de verschillende vaststellingen van de verbalisant en van de twee toezichthouders van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving van de Vlaamse overheid in het aanvankelijk proces-verbaal van 18 maart 2021, naar aanleiding van de verschillende controles. Ze stelt dat laatstgenoemden wel een opmerking maakten over de muren van de vaste mestopslagplaats, maar uiteindelijk oordeelden dat deze conform was uitgevoerd en ook de afvoer van mestsappen in orde was, zodat er sprake is van tegenstrijdige vaststellingen door de verschillende verbalisanten. Wat betreft de vaststellingen van de verbalisant stelt ze nog dat ze de betonnen mestopslag zelf heeft gemaakt en dat de mestsappen al altijd correct worden opgevangen in een betonnen citerne, die ze twintig jaar geleden heeft geplaatst, in de rand waarvan ze opmerkt dat er eerder sprake is van mestwater en niet zozeer van echte mestsappen. Ze herhaalt dat er zich daarbij enkel een probleem met 'mestwater' kan voordoen als er vuil blijft liggen in de afvoergeul door hierover te rijden met machines, en stelt dat dit op het ogenblik van de controle het geval was doordat haar dochter de afvoergeul had dichtgereden op het ogenblik dat zijzelf ziek was. Ze merkt op dat ze op dat ogenblik ook haar mailberichten niet kon opvolgen en het bericht van de verbalisant niet heeft gelezen.

Beoordeling door het College

1.

De gewestelijke entiteit kan een alternatieve bestuurlijke geldboete opleggen voor gedragingen die strijdig zijn met de milieuvoorschriften in artikel 16.1.1, lid 1 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM) en die naargelang de keuze van de procureur des Konings ook strafrechtelijk kunnen worden bestraft overeenkomstig de artikelen 16.6.1, 16.6.2, 16.6.3, 16.6.3bis, 16.6.3ter, 16.6.3quater,

16.6.3quinquies, 16.6.3sexies en 16.6.3septies DABM (artikel 16.4.27, lid 2 DABM en 16.1.2, 2° DABM). Het geschonden artikel van het DABM, van VLAREM II en van het Mestdecreet zijn dergelijk milieuvoorschriften (artikel 16.1.1, lid 1, 1° en 19° DABM). Elke opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending van de gehandhaafde regelgeving is in beginsel strafbaar (artikel 16.6.1, §1 DABM), zodat opzet niet noodzakelijk is vereist. De geldboete kan enkel worden opgelegd aan de 'overtreder', hetzij degene die een milieumisdrijf pleegt of die opdracht geeft om handelingen te stellen die een milieumisdrijf uitmaken (artikel 16.4.25, lid 1 DABM). De kwalificatie van de feiten als een milieumisdrijf en de toerekenbaarheid hiervan aan verzoekende partij als overtreder vormt dus de grondslag voor de bevoegdheid van de gewestelijke entiteit om haar een geldboete op te leggen en raakt de openbare orde. Het College dient dit dan ook desnoods ambtshalve te onderzoeken, waarbij de rechten van verdediging moeten worden gewaarborgd.

Een bestuurlijke geldboete is een punitieve sanctie, waarbij de bewijslast van het milieumisdrijf en de overtreder berust bij de gewestelijke entiteit. Het bewijs van de feiten en het daderschap kan met het oog op bestuurlijke beboeting, naar analogie met de bewijsvoering in strafzaken, in beginsel met alle middelen van recht worden geleverd. De principieel vrije bewijsvoering betekent dat dit bewijs onder meer kan worden geleverd door een geheel van samenhangende feitelijke vaststellingen, die éénsluitend eenzelfde persoon als pleger van een milieumisdrijf aanduiden. De beginselen van behoorlijk bestuur en in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel, en het vermoeden van onschuld zoals onder meer bepaald in artikel 6, lid 2 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, omringen de bewijslevering met waarborgen op procedureel en inhoudelijk vlak.

2.

De gewestelijke entiteit overweegt in de bestreden beslissing met betrekking tot de toerekenbaarheid van het milieumisdrijf aan de overtreder het volgende:

“Op 29 januari 2022 begaf verbalisant zicht naar de landbouwinrichting te

Voor deze exploitatie verleende de deputatie van op 22 januari 2009 een milieuvergunning op naam van vermoedelijke overtreder. ...

Overeenkomstig artikel 5.4.9, §1 DABM is de exploitant van een ingedeelde inrichting of activiteit verplicht de algemene, sectorale en bijzondere milieuvoorwaarden na te leven.

Overeenkomstig artikel 5.28.2.3, §1 van VLAREM II dienen opslagplaatsen voor vaste dierlijke mest uitgevoerd te worden zoals beschreven is in hoofdstuk 5.9, artikel 5.9.2.2. van VLAREM II.

Artikel 5.9.2.2, §2 van VLAREM II stelt dat de vloer zodanig is uitgevoerd dat dunne mest en afvloeiwaterv worden opgevangen en verzameld in mestdichte, gesloten opslagruimten (aalputten). Overeenkomstig artikel 5.9.2.2, §4 van VLAREM II is het verboden opslagplaatsen voor vaste dierlijke mest en de bijhorende aalputten te voorzien van overstorten of afleidingskanalen naar een oppervlaktewater, een openbare riolering, een kunstmatige afvoerweg voor regenwater of naar een verliesput.

Verbalisant begaf zich op 29 januari 2022 naar de inrichting van vermoedelijke overtreder en stelde vast dat de mestsappen van de vaste mestopslag over de beton stromen in twee roosterputten. In de roosterput het dichtst bij de straat werd in de rioleringsbuis een gat gemaakt, waardoor mestsappen ook in deze rioleringsbuis stroomden. Deze rioleringsbuis mondde uit in een gracht. Verder stelde verbalisant vast dat er ook mestsappen via de beton de straat op stroomden. Op 3 februari 2022 stelde verbalisant vast dat er nog steeds mestsappen afvloeiden op deze manier.

Deze uitvoering van deze drie mestopslagplaatsen is in strijd met artikel 5.9.2.2, §2 en §4 van VLAREM II, aangezien niet alle mestsappen werden opgevangen en er afleidingskanalen waren naar de gracht.

Overeenkomstig artikel 12, §1 van het Mestdecreet mogen meststoffen enkel opgebracht worden op landbouwgrond of groeimedum en mogen ze niet geloosd of gestort worden in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond of groeimedum zijn.

Dit artikel werd overtreden, aangezien verbalisant op 29 januari en 3 februari 2022 vaststelde dat mestsappen van de mestopslag afvloeiden naar de weg en naar de gracht.

Bovenvermelde feiten zijn een schending van:

- Mestdecreet: artikel 12, §1 ;
- DABM: artikel 5.4.9, §1 ;
- VLAREM II: artikel 5.9.2.2, §2 en §4 .

Deze feiten vallen daarmee onder de definitie van een milieumisdrijf als bedoeld in artikel 16.1.2, 2° DABM. Ze zijn strafbaar gesteld in hoofdstuk VI van titel XVI van het DABM en op grond van artikel 16.4.27 kan een bestuurlijke geldboete opgelegd worden.

Vermoedelijke overtreder haalt in zijn verweerschrift aan dat hij ter goeder trouw was. Zijn dochter van 14 jaar had enkele bakken met restafval naar de mesthoop gebracht, aangezien vermoedelijke

overtreder ziek was door corona. Zij is hierbij door de geul gereden waar het afvalwater loopt en die is hierdoor een beetje verstopt met een beetje afval die van de bak is gevallen. Aangezien vermoedelijke overtreder zich niet goed voelde, is hij niet gaan controleren.

Het staat niet vast dat de overtreder de feiten met opzet gepleegd heeft. Het is voor de toerekenbaarheid van het milieumisdrijf aan de overtreder ingevolge artikel 16.6.1, § 1, lid 1 DABM evenwel niet vereist dat de feiten met opzet gepleegd werden en ook elke door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending is strafbaar en komt in aanmerking voor een bestuurlijke geldboete. Van een zorgvuldige exploitant en landbouwer mag verwacht worden dat deze bij afwezigheid (onder meer door ziekte) een derde aangesteld door hem de nodige instructies geeft om bepaalde opdrachten uit te voeren (zoals het nagaan dat alle mestsappen nog steeds afvloeien via de geul naar het opvangrooster). Indien nodig kan een professionele landbouwer in zijn afwezigheid hiertoe ook beroep doen op professionele derden om deze taken tijdelijk op zich te nemen.

Het milieumisdrijf staat vast in hoofde van overtreder.”

3.

Verzoekende partij toont in het licht van de stukken van het administratief dossier en de procedurestukken niet aan dat het oordeel van de gewestelijke entiteit dat de vastgestelde feiten moeten worden beschouwd als een milieumisdrijf dat haar kan worden toegerekend, foutief dan wel kennelijk onredelijk is en dat er ter zake (minstens) gereede twijfel bestaat.

Verzoekende partij betwist niet dat ze exploitant is van een ingedeelde inrichting of activiteit van klasse 1 en met name van een rundveehouderij met onder meer de opslag van 240 m³ dierlijke mest, en ook niet dat ze als exploitant verplicht is om de algemene, sectorale en bijzondere milieuvorwaarden na te leven (artikel 5.4.9, §1 DABM). De sectorale milieuvorwaarden voor ingedeelde inrichtingen voorzien specifieke vereisten waaraan ‘opslagplaatsen voor vaste dierlijke mest buiten de stal’ moeten voldoen (artikel 5.9.2.2 VLAREM II). Zo ‘dienen permanente opslagplaatsen voorzien te zijn van een vloer uitgevoerd in verhard materiaal’ die ‘mestdicht moet zijn’, waarbij ‘de mestdichtheid indien nodig dient verzekerd te worden door een mestbestendige afdichtingslaag’ en waarbij ‘deze opslagplaatsen langs drie zijden moeten omgeven zijn door mestdichte wanden van voldoende hoogte die aan dezelfde eisen voldoen als deze gesteld aan de vloer’, terwijl ‘de vierde zijde dermate moet aangelegd zijn dat afspoeling van het drain- en regenwater uit deze permanente opslagplaats niet mogelijk is’ (artikel 5.9.2.2, §1 VLAREM II). Daarbij dient ‘de vloer zodanig uitgevoerd dat dunne mest en afvloeiwat er worden opgevangen en verzameld in mestdichte, gesloten opslagruimten (aafputten)’ en ‘wordt de plaatsing zo gekozen dat het risico op

verontreiniging van oppervlaktewater maximaal wordt beperkt' (artikel 5.9.2.2, §2 VLAREM II). Ook 'is het verboden opslagplaatsen voor vaste dierlijke mest en de bijhorende aalputten te voorzien van overstorten of afleidingskanalen naar een oppervlaktewater, een openbare riolering, een kunstmatige afvoerweg voor regenwater of naar een verliesput' (artikel 5.9.2.2, §4 VLAREM II).

Verzoekende partij toont niet aan dat de gewestelijke entiteit, op basis van de met foto's onderbouwde vaststellingen van de verbalisant in het PV, ten onrechte oordeelt dat er sprake is van een niet-conforme mestopslag en lozing van afvloeiende mestsappen via de riool en de weg in oppervlaktewater doordat 'niet alle mestsappen werden opgevangen en er afleidingskanalen waren naar de gracht' dan wel 'mestsappen van de mestopslag afvloeiden naar de weg en naar de gracht'. Ze weerlegt deze duidelijke en onderbouwde materiële vaststellingen niet en betwist ook niet dat deze bijzondere bewijswaarde hebben.

4.

Verzoekende partij voert ook tevergeefs aan dat ze steeds ter goeder trouw handelde en dat er geen sprake is van een moedwillige niet-conforme mestopslag en lozing van mestsappen, maar enkel van een calamiteit tijdens haar ziekte, waarbij haar dochter de geul waarlangs het (mest)afvalwater richting het daarvoor bestemde opvangrooster vloeit per ongeluk toereed.

Het milieumisdrijf naar aanleiding waarvan de boete wordt opgelegd vereist als moreel element enkel een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid, zodat opzet hierbij niet noodzakelijk is vereist (artikelen 16.6.1, §1, lid 1 en 16.6.2, §1, lid 2 DABM). De gewestelijke entiteit moet dus enkel aantonen dat de gedragingen in strijd met de gehandhaafde regelgeving door de overtreder zijn gepleegd door een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid opdat deze strafbaar zou zijn. Er kan de overtreder in dat geval een geldboete worden opgelegd, tenzij hij aannemelijk maakt dat er sprake is van een schulduitsluitingsgrond zoals overmacht of onoverkomelijke (rechts)dwaling of van een rechtvaardigingsgrond zoals noodtoestand.

De loutere bewering van verzoekende partij dat ze te goeder trouw handelde doet geen afbreuk aan het bestaan van het milieumisdrijf waarvoor de boete wordt opgelegd en strijdt bovendien met de stukken van het administratief dossier. Daaruit blijkt dat de mestopslagplaats niet is aangelegd conform de vereisten van artikel 5.9.2.2 VLAREM II doordat ze niet mestdicht is en niet alle dunne mest en afvloeiwat er worden opgevangen en verzameld in een gesloten opslagruimte. Verzoekende partij, die een professioneel landbouwer is, wist ongetwijfeld dat er minstens een risico bestond dat er via de niet mestdichte mestopslag en via de opvangput bij de straat meststoffen konden terechtkomen op

de bodem en in het grond- en oppervlaktewater. Uit de aanvullende inlichtingen van de verbalisant van 25 oktober 2022 blijkt bovendien dat verzoekende partij de door de verbalisant vastgestelde en niet weerlegde niet-conforme mestopslag en lozing van mestsappen voortaan wenst te vermijden door haar bedrijfsterrein zo proper mogelijk te houden en dus geen structurele ingrepen plant, terwijl dit volgens verbalisant niet voldoende is om bij regenweer nieuwe lozingen te voorkomen. Verzoekende partij maakt ook niet aannemelijk dat ze zich kan beroepen op een schulduitsluitingsgrond.

5.

Verzoekende partij maakt in haar verzoekschrift niet concreet aannemelijk dat ze al eerder is beboet voor de door de verbalisant vastgestelde niet-conforme opslagplaats voor vaste dierlijke mest buiten de stal en de daaruit voortvloeiende lozing van mestsappen. Ze laat ook na om de bewering in haar wederantwoordnota over de tegenstrijdigheid tussen de vaststellingen van de verbalisant en deze van de twee toezichthouders van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving van de Vlaamse overheid in het aanvankelijk proces-verbaal van 18 maart 2021 te concretiseren. Uit dit proces-verbaal, dat voorligt in het gerelateerde dossier met rolnummer _____ waarnaar verwerende partij in haar antwoordnota verwijst, blijkt niet dat de toezichthouders van de afdeling Handhaving daarin vaststellingen deden met betrekking tot de opslagplaats voor vaste dierlijke mest buiten de stal, waarop de vaststellingen van de verbalisant, die overigens gebeurden op een ander tijdstip, betrekking hebben.

Het middel wordt verworpen.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij betwist in essentie de hoogte van de boete in de bestreden beslissing omdat er nooit mest direct in de waterlopen is terecht gekomen.

2.

Verwerende partij wijst op de uitgebreide overwegingen in de bestreden beslissing over de begroting van de boete, waarbij onder meer verzachtende omstandigheden in rekening worden gebracht. Ze stelt dat verzoekende partij zich beperkt tot de blote bewering dat de boete te hoog is in het licht van het milieumisdrijf, zonder dat ze haar bewering concreet

pertinente of draagkrachtige motivering bevatten waaruit de keuze van de gewestelijke entiteit voor een boete en voor een welbepaald boetebedrag blijkt, zodat de overtreder hiertegen met kennis van zaken kan opkomen.

2.

Uit de bestreden beslissing blijkt dat de gewestelijke entiteit bij het bepalen van het boetebedrag rekening houdt met de ernst van het milieumisdrijf, de frequentie en de omstandigheden waarin het is gepleegd of beëindigd. Ze overweegt daarover onder de titel 'de hoogte van de geldboete' met name het volgende:

"4.2.1. De ernst van de feiten

Bovenvermelde regelgeving strekt ertoe om de negatieve milieu- en veiligheidsinvloeden van menselijke bedrijvigheden en handelingen die milieubelastend (kunnen) zijn, of die gevaar risico's in zich (kunnen) dragen, te voorkomen of te beperken.

Titel V. Exploitatie van inrichtingen en activiteiten en erkende personen' van het DABM heeft onder meer tot doel om de mens en het milieu te beschermen tegen onaanvaardbare risico's en hinder, afkomstig van de exploitatie van ingedeelde inrichtingen en activiteiten. Dit gebeurt door het instellen van een voorafgaande vergunningsplicht of meldingakte naargelang de klasse (eerste, tweede of derde) waarin een inrichting of activiteit wordt ingedeeld en het opleggen van strikte voorwaarden waaraan bij de exploitatie van deze inrichtingen of activiteiten moet worden voldaan. Het naleven van de exploitatievoorwaarden en de in de milieuvergunning opgelegde algemene, sectorale en bijzondere voorwaarden hebben tot doel om schade, hinder en zware ongevallen te voorkomen, en bij ongeval, de gevolgen ervan voor de mens en het leefmilieu zo beperkt mogelijk te houden.

De naleving van de Vlaamse algemene, sectorale en bijzondere bepalingen inzake milieuhygiëne is van cruciaal belang om hinder aan het leefmilieu te voorkomen of minstens tot een aanvaardbaar niveau te beperken. Een strikte naleving van deze bepalingen wordt opgelegd aan diegenen die ingedeelde activiteiten uitoefenen.

De meststoffen van de mestopslag kunnen via afvloeiing in het oppervlaktewater en het grondwater terechtkomen en aldaar een verontreiniging van het oppervlaktewater of grondwater veroorzaken. De correcte uitvoering van de mestopslagplaats is van cruciaal belang om deze afvloeiing van meststoffen te voorkomen. In casu werd vastgesteld dat meststoffen waren afgevoerd naar de weg en naar de gracht.

Het Mestdecreet heeft tot doel de bescherming van het leefmilieu door de waterverontreiniging veroorzaakt of teweeggebracht door nitraten en fosfaten uit agrarische bronnen te verminderen,

verdere verontreiniging van die aard te voorkomen en bij te dragen tot de realisatie van een goede toestand van de watersystemen.

In uitvoering van de Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen, Nitraatrichtlijn genaamd, en de Richtlijn 2001/81/EG van 23 oktober 2001 van de Raad en van het Parlement inzake de nationale emissieplafonds voor bepaalde luchtverontreinigende stoffen, NEC-richtlijn, heeft het Mestdecreet bepaalde maatregelen voorzien. Eén ervan bestaat uit het opleggen van beperkingen van het op of in de bodem brengen van meststoffen overeenkomstig de goede landbouwpraktijken en rekening houdend met de kenmerken van de betrokken kwetsbare zone.

In het kader van de nitraatproblematiek is het algemeen principe dat meststoffen enkel mogen opgebracht worden op landbouwgrond of groeimedium en dit binnen een vastgestelde periode, op gezette tijdstippen en op welbepaalde wijze.

Door de aanwezigheid van meststoffen op andere grond dan landbouwgrond worden de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn in het gedrang gebracht.

Een teveel aan nutriënten zoals fosfor- en stikstofverbindingen, ingevolge de lozing van mestsappen, in oppervlaktewater kan eutrofiëring veroorzaken. Dit kan een explosieve groei van waterplanten en voornamelijk microscopische wieren of algen teweeg brengen. Een massale 'algenbloei' of ontwikkeling van eendenkroos heeft een negatief effect op de waterkwaliteit. Bij het mogelijk afsterven van de wierbiomassa zal de (bio)chemische zuurstofvraag van het water sterk stijgen, wat eveneens zuurstofloosheid kan veroorzaken. De correcte constructie van de mestopslagplaats is van doorslaggevend belang om afvloeiing van mestsappen in de gracht en de bijhorende milieuverontreiniging te voorkomen.

Overtreder heeft het milieumisdrijf in professioneel verband gepleegd.

Deze feiten zijn aldus voldoende ernstig om gesanctioneerd te worden met een bestuurlijke geldboete van 5.057 euro.

4.2.2. De frequentie

Het betreft een eenmalige schending. Er zijn minstens geen indicaties die erop wijzen dat bij overtreder reeds eerder vergelijkbare feiten werden vastgesteld. Het criterium frequentie geeft derhalve geen aanleiding tot een hogere geldboete.

4.2.3. De omstandigheden

Bij het bepalen van de hoogte van de geldboete wordt rekening gehouden met de bereidheid van de overtreder om voor de vastgestelde schendingen maatregelen te nemen. Uit het dossier blijkt

dat de mestopslag en beton rondom de roosters werd opgekuist. Op deze manier zouden de mestsappen opnieuw afvloeien naar de hiertoe voorziene roosterput. Tijdens later controles door de verbalisant werd geen afvloe van mestsappen meer vastgesteld, doch dit was telkens tijdens droge weersomstandigheden. Aan de mestopslag zelf werden geen aanpassingen gedaan, er zou enkel getracht worden om deze zo proper mogelijk te houden. Hieruit blijkt dat overtreder maatregelen heeft genomen om gelijkaardige schendingen te voorkomen in de toekomst, echter werden er nog geen structurele aanpassingen doorgevoerd om afvloe van mestsappen bij nat weer ten allen tijden te voorkomen.

Dit wordt meegenomen als verzachtende omstandigheid bij het bepalen van de hoogte van de geldboete, wat leidt tot een verlaging van de geldboete tot 4.045 euro.

De bestuurlijke geldboete is een punitieve sanctie met leedtoevoeging als primair doel. Het afstemmen van de op te leggen bestuurlijke geldboete op de grootte van de onderneming en, hiermee samenhangend, de financiële draagkracht, is essentieel om dit sanctiedoel te kunnen realiseren. De gewestelijke entiteit bepaalt de grootte en financiële draagkracht van de overtreder op basis van de criteria jaargemiddelde van het personeelsbestand, de jaaromzet (excl. BTW) en het balanstotaal, terug te vinden in de meest recente jaarrekening zoals publiek gemaakt op de website van de Nationale bank, volgens de drempelwaarden uit de artikelen 1:24, § 1 en 1:25, § 1 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen van 23 maart 2019 (hierna WVV). Bij ontstentenis van de jaarrekening en rekening houden met het feit dat de overtreder een natuurlijke persoon-onderneming is, acht de gewestelijke entiteit het passend en redelijk om de bestuurlijke geldboete te verlagen tot 3.025 euro.

Ten slotte zijn er, wat dit misdrijf betreft, geen verdere bijzondere omstandigheden die in rekening worden genomen bij het bepalen van de hoogte van de boete.”

3.

Verzoekende partij toont niet aan de hand van concrete en pertinente argumenten aan dat de motieven in de bestreden boetebeslissing over de hoogte van de geldboete ontoereikend zijn en dat de beoordeling door de gewestelijke entiteit van de waarderingscriteria om het boetebedrag te bepalen foutief is of kennelijk onredelijk en er een kennelijke wanverhouding bestaat tussen de feiten en de opgelegde geldboete. Ze laat ondanks haar stelplicht na om de concrete en pertinente motieven daarover in de bestreden beslissing bij haar kritiek te betrekken. Ze legt ook geen stukken neer over haar financiële draagkracht, die de beoordeling hierover in de bestreden beslissing weerleggen.

In de rand hiervan wordt opgemerkt dat ze de gewestelijke entiteit hierover ook niet informeerde tijdens de bestuurlijke boeteprocedure en dat dit er eerder op wijst dat ze meent dat dit element volgens haar klaarblijkelijk geen belangrijk aspect vormt bij de bepaling van de boete. Zoals hoger gesteld maakt ze ook niet concreet aannemelijk dat ze al eerder is beboet voor het milieumisdrijf waarop de bestreden beslissing betrekking heeft, zodat ze tevergeefs wijst op de (hoogte van de) boete in dossier Haar kritiek vormt dan ook louter opportunistiekritiek.

Het middel wordt verworpen.

VI. Beslissing

1. Het beroep wordt verworpen.
2. De kosten van het beroep, begroot op 100 euro rolrecht, zijn ten laste van verzoekende partij.

Dit arrest is uitgesproken in zitting van 25 mei 2023 door de eerste kamer.

De griffier,

De voorzitter van de eerste kamer,